

Svar till Reinans:

Om 70-talets invandring

I sitt inlägg "70-talets invandring är an-norlunda" i detta nummer av Ekonomisk Debatt berör Reinans på några punkter en av mig tidigare publicerad artikel om invandringen och befolkningskrisen. Eftersom Reinans och jag, på något undantag när, förefaller vara överens så räcker det med några i huvudsak kompletterande synpunkter från min sida.

Jag är medveten om att det finns färskare beräkningar som visar att de utländska medborgarna numera har lägre förvärvsintensitet än den övriga delen av befolkningen. Skälet till att jag använt något äldre undersökningsresultat är helt enkelt att dessa var de enda som var tillgängliga vid beräkningstillfället. Dessutom är det så att den lilla höjningen av den förvärvsarbetande andelen av befolkningen som invandrarna ger upphov till i huvudsak

förklaras av deras ålderssammansättning och mycket litet av mitt antagande om deras något högre — i jämförelse med ursprungsbefolkningen. — åldersspecifika förvärvsintensitet. Jag uppfattar därför knappast Reinans synpunkt som en invändning mot min artikel. Tvärtom är det ju så att *om* invandrarnas lägre förvärvsintensiteter skulle bli bestående i framtiden så *förstärker* ju Reinans påpekande endast min allmänna slutsats, nämligen att möjligheterna torde vara små att med hjälp av invandring på ett mer påtagligt sätt höja den förvärvsarbetande andelen av befolkningen.

Till de förklaringar som Reinans har till de utländska medborgarnas numera lägre förvärvsintensiteter vill jag foga att det inte kan uteslutas att 1970-talets — i jämförelse med 1960-talets — annorlun-

da arbetsmarknad också kan ha betydelse i sammanhanget. 1960-talets gynnsamma ekonomiska utveckling har avlöst av tämligen långvariga recessionsperioder under 1970-talet (med ett kortvarigt avbrott under 1974 och början av 1975). Eftersom många invandrare torde tillhöra arbetsmarknadens marginalgrupper så kan det inte uteslutas att långvariga lågkonjunkurlägen kan verka reducerande på deras arbetsutbud i jämförelse med vad som gäller för befolkningen i övrigt. Den korta konjunkturuppgången förmår kanske inte ändra på detta. Skulle så vara fallet har vi — vid sidan om Reinans förklaringar — också en konjunkturmässig (tillfällig) nedgång i invandrarnas förvärvsintensiteter. Så länge denna punkt inte är klart utredd så är det svårt att säga i vilken utsträckning den nuvarande nivån för invandrarnas förvärvsintensiteter uttrycker något bestående.

Inför Reinans påstående att av de hitillsvarande utvandringssländerna så är det endast Turkiet som har kvar en arbetskraftsreserv så hyser jag en viss tvekan. Arbetslösheten är ju fortfarande mycket hög i många sydeuropeiska länder. Läget har knappast förbättrats av att många gästarbetare under den senaste tiden tvingats att återvända hem. Om vi i Sverige skulle bli intresserade av att öka den utomnordiska arbetskraftsinvandringen så nog finns det fortfarande en sydeuropeisk arbetskraftsreserv tillgänglig. Detta är ytterligare en faktor som gör det svårt att veta vilken information de nyligen publicerade undersökningarna ger om invandrarnas framtida förvärvsintensiteter.

I slutet av sitt inlägg har Reinans några synpunkter på de ekonomiska migrations teoriernas relevans för den svenska invandringen. Från sin i och för sig helt riktiga beskrivning av den utomnordiska invandringens ändrade karaktär tycker jag nog att Reinans drar lite väl oförsiktiga slutsatser när han säger "Detta torde även innebära att de vanliga migrationsteori-

erna som utgår från ekonomiska resonemang inte längre är tillämpliga på svenska förhållanden". Förmodligen menar Reinans att det vid sidan om de renodlade ekonomiska faktorerna också tillkommit alltfler andra faktorer som bestämmer invandringen till Sverige, och häri kan man ge honom rätt. Men det är ändå att gå för långt att säga att de ekonomiska migrationsteorierna inte skulle vara tillämpliga längre. De ekonomiska teorierna för förklaring av migration säger ju endast; att om möjligheterna att flytta är *fri* så är det förväntade ekonomiska utbytet av flyttningen en bestämmningsfaktor för en potentiell migrants migrationsbeslut. Det är svårt att se att denna tes sättes ur spel av Reinans resonemang om den *reglerade* utomnordiska invandringens ändrade sammansättning. Skall man diskutera den ekonomiska migrationsteoriens relevans för de senaste årens invandring är det mer intressant att se på den för närvarande i princip fria nordiska invandringen. Denna utgör dock en betydande andel av den årliga totalinvandringen.

Med den ekonomiska migrationsteorin som bakgrund blir arbetsmarknadsläget i Sverige i *jämförelse* med arbetsmarknadsläget i övriga nordiska länder en storhet av intresse. Den kraftiga uppgången i den danska invandringen under 1974 och 1975 kan mycket väl förklaras med den under dessa år dåliga arbetsmarknaden i Danmark samtidigt som arbetsmarknadsläget var relativt gott i Sverige. Under 1976 förbättrades arbetsmarknadsläget i Danmark samtidigt som det försämrades i Sverige. Parallellt härmed minskade den danska invandringen till Sverige. På samma sätt måste man komma ihåg att den under de senaste åren ökade finska invandringen har skett samtidigt med en mycket deflationistisk och därmed starkt arbetslöshetsskapande ekonomisk politik i Finland.

Pol mag Jan Ekberg
Högskolan i Växjö